

Technologie renowacji architektury Remmers w konserwacji zabytków Krakowa i zamku w Pieskowej Skale

Wzgórze wawelskie z każdym rokiem zmienia się, wracając do swojego dawnego wyglądu.

Po baszcie Senatorskiej przyszedł czas na remont baszty Złodziejskiej oraz fragmentów murów obronnych. Położona nad zachodnią krawędzią wzgórza od strony zakola Wisły, baszta Złodziejska powstała za panowania Kazimierza Wielkiego. Rozbudowano wtedy gotycki pałac królewski, dokończono wzniesienie katedry, przeprowadzono również prace mające wzmocnić system fortyfikacyjny. Nazwa baszty wzięła się od mieszczącego się w jej murach więzienia, gdzie osadzani byli

między innymi krzyżacy jeńcy. W połowie XIX wieku zaborcy austriaccy przebudowali szczyt baszty, montując płaski dach.

Od niedawna baszta Złodziejska prezentuje się niemal dokładnie tak, jak wyglądała przed austriackimi zmianami. Prace na elewacjach i we wnętrzach objęły konserwację wątków ceglanych i kamiennych trzonu wieży, a także portali kamiennych. Mury zostały gruntownie oczyszczone i uzupełnione. Wykorzystano kompleksowo technologię

Mur ceglany i elewacje zamku po konserwacji.

konsolidacji osłabionych wątków, stosując preparaty Remmers KSE, zaprawy barwione w masie Remmers Restauriermörtel oraz preparaty do hydrofobizacji Remmers Funcosil. Poważnym wyzwaniem dla wykonawcy – firmy DeS Renowacja i Konserwacja – była konserwacja i częściowa rekonstrukcja sieci spoin. Usunięto późniejsze reperacje i uzupełniono ubytki stosując wapienną zaprawę Historic Kalkspatzenmörtel. Zaprawę tę wytwarza się ręcznie, bez użycia współczesnych spoiw i domieszek, bazując na średniowiecznych recepturach i odtworzonej starej technologii. Dostarczana na plac budowy w formie mokrej, „tłustej” mieszanki wapna z kruszkiem, którą dopasowuje się na placu budowy do wzorca.

Konserwacja muru cegielkowego i fragmentów murów obwodowych

Mur cegielkowy biegnie wzdłuż drogi na Wawel od strony ulicy Kanoniczej. Powstał w trakcie odbudowy Wawelu po odzyskaniu niepodległości. Na kamiennych tabliczkach wmurowanych w ceglany mur są uwiecznione nazwiska darczyńców, którzy wsparli odnowę zamku. Mur ten z murem obwodowym, ciągnącym się do bramy fortecznej pod Kurzą Stopką, łączy narożna wieżyczka. Obydwa odcinki ceglano-kamiennego muru z kamiennym detalem w ciągu kilku ostatnich lat poddawała renowacji Firma Budowlano-Konserwatorska Vibud. Po wykonaniu szeregu prac hydroizolacyjnych na murze oporowym odbudowano mur ceglany, a zachowane fragmenty poddano konserwacji. Do ochrony ceglano-kamiennego lica przed zanieczyszczonym krakowskim deszczem zastosowano mikroemulsję silikonową Funcosil WS – jako impregnat hydrofobizujący, a lokalne przebarwienia cegły scalono kolorystycznie laserunkową farbą silikonowo-wapienną bez bieli tytanowej – Historic Lasur.

Konserwacja południowego odcinka muru obwodowego od bramy Bernardyńskiej do baszty Senatorskiej, tzw. Lubranki, przeprowadzona w 2015 roku, po drugiej stronie wzgórza wawelskiego od strony południowej, wykonywana była przez firmę Restaura sp. z o.o. Ponieważ w tej części muru zaprojektowano mniejszy zakres wymian cegieł na nowe, podczas prac, oprócz impregnatów, zastosowanie znalazły także barwione w masie zaprawy Restauriermörtel, dopasowane do oryginału pod względem kolorystyki, ziarna i wytrzymałości.

Zamek w Pieskowej Skale

Po konserwacji trwającej dwa lata zamek w Pieskowej Skale właśnie został ponownie udostępniony zwiedzającym.

Należący do Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu obiekt w Pieskowej Skale przeszedł ogromną metamorfozę. Bryła zamku, malowniczo wpisana w krajobraz, od średniowiecza góruje nad doliną Prądnika i jest jedynym w pełni zachowanym zamkiem na

Baszta Złodzijska po konserwacji.

Mur po konserwacji.

Kościół xx. Misjonarzy po konserwacji.

Szlaku Orlich Gniazd. Prace prowadzone były w trudnych warunkach terenowych – zamek usytuowany jest na wysokiej skale. Firma AC Konserwacja Zabytków sp.j. podjęła się konserwacji korpusu głównego, murów bastionów oraz dziedzińca krużgankowego. Bazując na zdobytych wcześniej doświadczeniach podczas konserwacji krużganków oraz elewacji

Zamek w Pieskowej Skale podczas tynkowania.

wschodniej i północnej Zamku Królewskiego na Wawelu sprzed kilku lat, w dużym zakresie powtórzono sprawdzone rozwiązania technologiczne. Zakres prac dotyczył wymiany tynków, konserwacji elementów kamiennych i zachowanych relikwów tynków. W obu zamkach, na Wawelu i w Pieskowej Skale, do powtórnego tynkowania zastosowano technologię tynków renowacyjnych Remmers. Po przygotowaniu muru tam, gdzie łączna grubość tynku przekraczała 2 cm, wykonano tynk podkładowy Grundputz WTA, a następnie na całości elewacji nałożono lekki wzmacniany włóknami tynk renowacyjny Sanierputz stara biel WTA. Elewacje zamków na Wawelu i w Pieskowej Skale to z pewnością jedne z największych elewacji z tynkami renowacyjnymi!

Równolegle konserwacji poddano zachowane tynki wapienne, stosując preparaty wzmacniające KSE 100 i KSE 300. Te same preparaty wykorzystali konserwatorzy do wzmacniania bogatej kamieniarce na elewacjach oraz w krużgankach. Do spoinowania kamiennego portalu wejściowego zastosowano zaś uelastycznioną zaprawę Fugenmörtel ECC. Zaprawa ta pozwala wypełniać fugi w kamieniarce i okładzinach kamiennych i wykazuje się podwyższoną trwałością ze względu na elastyczność.

Konserwacja barokowej elewacji frontowej kościoła xx. Misjonarzy na Stradomiu

Zaprawę Fugenmörtel ECC wykorzystano z powodzeniem także podczas zakończonej jesienią 2015 roku konserwacji elewacji frontowej kościoła xx. Misjonarzy. Kościół z początku XVIII wieku powstał według projektu Kacpra Bażanki. Jest to konstrukcja murowana z cegły, pokryta okładziną z piaskowca. Po delikatnym oczyszczeniu elewacji kamiennej z zastosowaniem lasera – dla zachowania patyny, wymianie podległy spoiny, które popękały. Ideą konserwatorów było zastosowanie zaprawy mineralnej, która miałaby większą elastyczność. Dopasowaną kolorystycznie na miejscu spoinę Fugenmörtel ECC wypełniono przestrzenie między ciosami kamiennymi, a całą elewację zaimpregnowano wodną mikroemulsją hydrofobizującą Funcosil WS.

Przedstawione obiekty wyglądają dziś niemal tak jak w momencie powstania, a o ich wieku świadczą zachowane i zakonserwowane z pomocą produktów Remmers autentyczne fragmenty.

*Jacek Olesiak
konserwator dzieł sztuki
Remmers Polska Sp. z o.o.
Fot. autor*